محمدپور، لیلا؛ حریری، نجلا (۱۳۹۶). مطالعه کیفی دیدگاه خوانندگان دربارهٔ کتاب داستانی مناسب مطالعهٔ موردی: کتابخانهٔ مرکزی استان اردبیل. *پژوهش‌نامه کتابداری واطلاع‌رسانی*، ۷ (۲)، ۱۸۹-۲۰۴.

مطالعه کیفی دیدگاه خوانندگان دربارهٔ کتاب داستانی مناسب مطالعهٔ موردی: کتابخانهٔ مرکزی استان اردبیل

لیلا محمدپور[۱]، نجلا حریری[۲]

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۲ تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۱/۱۸ DOI: 10.22067/riis.v7i2.61219

چکیده

مقدمه: امروزه کارکردهای کتابخانه‌های عمومی منبع اصلی برای خواندن سرگرم کننده است. تهیهٔ رمان مناسب برای خوانندگان از امتیازات اصلی کتابخانه‌های عمومی است. به‌نظر می‌رسد عوامل متعددی در تهیهٔ رمان مناسب برای خواننده دخیل باشند. ازاین‌رو، پژوهش حاضر به بررسی شناخت دیدگاه خوانندگان دربارهٔ کتاب داستانی مناسب درکتابخانه‌های عمومی از طریق اجرای یک مطالعه کیفی می‌پردازد. هدف از انجام این پژوهش شناخت دیدگاه خوانندگان در مورد کتاب داستانی مناسب درکتابخانه‌های عمومی از طریق اجرای یک مطالعه کیفی است.

روش: این تحقیق بر اساس یک مطالعه کیفی انجام شده است؛ برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختار یافته و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. مصاحبه شوندگان تعداد ۱۶ نفر از اعضای کتابخانه عمومی مرکزی استان اردبیل هستند که به شکل حضوری به‌کتابخانه مراجعه می‌کنند.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش نام نویسنده مهم‌ترین معیار خوانندگان برای انتخاب کتاب و امانت آن در کتابخانه عمومی بود. نوع‌شناسی خوانندگان بر اساس گرایش‌های ادبی آنها صورت می‌گیرد که هر کدام از اینها دارای دیدگاه‌های متفاوت از هم نسبت‌به داستان مناسب و روش دسترسی به آن دارند.

بحث و نتیجه‌گیری: از آنجایی که کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان مرکز اصلی فرآهم آوری متون تفریحی و خواندنی به‌حساب می‌آیند، لذا شناسایی خوانندگان این منابع متناسب با گرایش ادبی آنها در کتابخانه توسط کتابداران نقش مؤثری درانتخاب کتاب داستان مناسب برای آنها خواهد داشت.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های عمومی، جست‌وجوی رمان، نوع‌شناسی خوانندگان، گرایش ادبی.

۱. کارشناس ارشد گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران، mohammadpourleila153@gmail.com

۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران (نویسنده مسئول)، nadjlahariri@gmail.com

مقدمه

امروزه کارکردهای کتابخانهٔ عمومی منبعی اصلی برای خواندن سرگرم‌کننده محسوب می‌شود. مطالعات بسیاری نشان می‌دهد که اولین و مهمترین امتیاز به‌دست آمده از استفادهٔ کتابخانه عمومی، لذت‌بردن از خواندن رمان است (لانس، استفان، لوگان، رادنی و کالر[1]، ۲۰۰۱؛ واکاری و سرولا[2]، ۲۰۱۲). اهمیت این مسئله نشان می‌دهد، تهیهٔ رمان برای کتابخانه‌های عمومی یکی از وظایف اصلی و مهم شمرده می‌شود؛ چون‌خواننده تجربهٔ لذت خواندن واقعی را کسب می‌کند و مهارت ادبی خود را دقیق‌تر می‌شناسد. شرایط احراز رمان مناسب توسط خواننده از طریق خصوصیات نقد ادبی رمان‌ها معلوم می‌شود. یک رمان حداقل سه لایه دارد: طرح، نگرش جهانی و ترکیب‌بندی اثر. لایهٔ اول،طرح داستان است و شخصیت‌ها، رفتارها و مکان‌هایی در زمان و فضا را شامل می‌شود. لایهٔ دوم، ایده و نگرش جهانی در رمان است. این لایه نشان می‌دهد که رمان دربارهٔ جهان پیرامون به چه چیزی می‌پردازد که معمولاً ویژگی این لایه از روی رفتارهای شخصیت‌های داستان یا پیام‌های راوی داستان معلوم می‌شود و لایهٔ سوم که ترکیب‌بندی اثر و شکل هنری آن است. این سه لایه از هم جدایی‌ناپذیرند (لوفلر[3]۱۹۷۸). اینکه خوانندگان رمان‌ها چگونه این لایه‌ها را شناسایی می‌کنند، به گرایش‌های ادبی آنها بستگی دارد. گرایش ادبی به افق دید خواننده در موضوع مد نظرش،تداوم خواندن رمان و میزان آشنایی خواننده با نویسندگان و ژانرهایی که به آنها علاقه دارد گفته می‌شود (لوکین[4]،۱۹۹۴). از سال ۱۹۸۰ به‌بعد، هیچ تلاشی برای بررسی و ایجاد نظامی در زمینهٔ بازیابی رمان صورت نگرفته است؛ اما در این دوران، چنین تلاشی را می‌توان در زمینهٔ بازیابی منابع غیرداستانی مشاهده کرد (کیس[5]،۲۰۰۷؛ السویر، ویلسون، و لون[6]،۲۰۱۱). به‌واسطهٔ خواندن لذت‌بخش و کسب تجربه در این زمینه، برای کتابخانه‌های عمومی این مأموریت مهم قلمداد می‌شود که رمان‌هایی مناسب و در خور خوانندگان را به‌روش‌های دسترسی راحت در اختیار آنها قرار دهد. به‌ویژه که بیشترین امانت در کتابخانه‌های عمومی به امانت رمان و داستان مربوط می‌شود (هاینسمانز و هیلبرینگ[7]،۲۰۰۸). هدف از تهیهٔ رمان برای کتابخانه‌های عمومی، ایجاد فضایی برای کسب تجربه‌ای خوشایند در خواندن برای خواننده است.

---

1. Lance,Stephan,logan,Radny and Kaller
2. Vakkari & Serola
3. Loffler
4. Lukin
5. Case
6. Elsweiler, Wilson,Lunn
7. Huysmans & Hillebrink

امروزه دسترسی به رمان و کتاب مد نظر در کتابخانه‌های عمومی به‌شکل معمولی از طریق فهرستگان کتابخانه برای اعضا امکان‌پذیر است. بیشتر خوانندگان طبق عادتی که هنگام مراجعه به کتابخانه دارند، رمان‌های دلخواه خود را از طریق عنوان رمان و نام نویسندۀ آن بازیابی می‌کنند و اگر هر کدام از اینها را ندانند با تورق در بین قفسه‌ها رمان خودشان را جست‌وجو و بازیابی می‌کنند. اگرچه هنوز مراجعه‌کنندگان با استفاده از هر یک از روش‌های ذکرشده می‌توانند رمان خود را پیدا کنند؛ اما استفاده‌کننده هنگام امانت رمان، به سرنخ‌های بیشتری برای پیداکردن رمان مناسب خود احتیاج دارد تا بهتر بتواند آن را با ذائقۀ ادبی خودش وفق دهد، چنین خوانندگانی به محدودیت‌هایی مثل فهرستگان کتابخانه، عنوان یا نام نویسنده اکتفا نکرده و پا را فراتر از چنین محدودیت‌هایی می‌گذارند و به دیگر ویژگی‌های کتابخانۀ عمومی روی می‌آورند. از جمله‌می‌توان به ایجاد نمایشگاه‌های کتاب، گذاشتن کتاب‌های شده در قفسۀ کتابخانه و رده‌بندی ژانرهای رمان‌ها اشاره کرد (ادکینز و باسالرز[1]،۲۰۰۷).

مطالعات مختلفی در زمینۀ چگونگی جست‌وجوی رمان توسط خواننده در کتابخانۀ عمومی صورت گرفته است؛ اما هنوز تحقیق نظام‌مندی دربارۀ روش‌های مشخص برای شناسایی و پیداکردن رمان‌های مناسب در فهرستگان کتابخانه یا در کتابخانه انجام نشده است. همچنین مطالعات کمی در این زمینه صورت گرفته که کدام یک از ویژگی‌های خوانندگان، در علاقه و تمایل آنها برای خواندن رمان نقش مؤثری دارد (آدکینز و باسالر،۲۰۰۷). اهمیت پژوهش حاضر از آن جهت است که به‌بررسی و تحلیل خوانندگان رمان‌ها و تقسیم‌بندی آنها می‌پردازد و معیارهای انتخاب رمان مناسب از دیدگاه آنها را بررسی می‌کند و روش‌های دسترسی آنها به رمان را بر اساس ذائقه ادبی آنها مشخص می‌سازد.

سارتی (۱۹۹۷) به‌بررسی تأثیر رده‌بندی قفسه‌ای بر امانت رمان پرداخت. هدف از انجام این تحقیق بررسی چگونگی تأثیر رده‌بندی قفسه‌ای بر دسترسی کاربران به رمان است. این پژوهش در دو کتابخانۀ عمومی انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که رده‌بندی قفسه‌ای رمان‌ها تأثیر زیادی بر دسترسی به رمان‌ها و همچنین امانت بیشتر ژانری ندارد. کاربران در هر دو کتابخانه، هم کتابخانه‌هایی که از رده‌بندی قفسه‌ای استفاده می‌کنند و کتابخانه‌هایی که از آن بهره نمی‌گیرند، از رمان‌های سرگرم‌کننده استفاده می‌کنند. همچنین استفاده‌کنندگان در هنگام مصاحبه متذکر شدند که رده‌بندی قفسه‌ای در مقایسه با کتابخانه‌ای که از روش طبقه‌بندی موضوعی رمان استفاده می‌کند، روشی سریع و مؤثردر بازیابی رمان‌های دلخواهشان است.

---

1. Adkins & Bossaller

راس (۲۰۰۱) در پژوهشی به بررسی عوامل تأثیرگذار در خواندن لذت‌بخش بین ۱۹۴ خواننده پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که بیشتر خوانندگان برای انتخاب یک داستان از روش نظام‌مندی استفاده می‌کنند. این روش بر اساس تجربیات قبلی خواننده دربارهٔ کتاب‌های خوانده‌شده مانند نویسنده، ناشر و طراحی جلد کتاب است. بو و برین[1] (۱۹۹۹) اولویت‌های خوانندگان کتابخانهٔ عمومی در انگلستان را برای انتخاب داستان‌های سرگرم‌کننده و متون ادبی بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که تنوع نویسنده و انواع ادبیات خوانده‌شده جزء الویت‌های خوانندگان به‌حساب می‌آید. بر این‌اساس، این دو پژوهشگر سه نوع گرایش را در خوانندگان متون ادبی و داستانی شناسایی کردند. این سه نوع خاص‌گرا، کثرت‌گرا و جهان‌شمول بود. مدلی که آنها ایجاد کردند تنها برای داستان استفاده نمی‌شد؛ بلکه برای سایر متون ادبی نیز کاربرد داشت. اسپیلر (۱۹۸۰) استراتژی‌های جست‌وجوی داستان مناسب را بین خوانندگان کتابخانهٔ بریتانیا شناسایی کرد. او این تحقیق را بین پانصد نفر از خوانندگان حرفه‌ای رمان انجام داد و به این نتیجه رسید که بیشتر از نصف داستان‌ها از روی نام نویسنده و عنوان کتاب بازیابی می‌شوند.

میکونن و وکاری[2] (۲۰۱۲) به‌بررسی روش‌های دسترسی به‌رمان در بین خوانندگان بزرگسال فنلاندی پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که ۵۷درصد خوانندگان، اغلب ازکتاب‌های شناخته‌شده یا جست‌وجوی نام نویسنده استفاده می‌کنند و ۲۹درصد آنها از کتاب‌های موجود در قفسه استفاده می‌کنند و تنها ده‌درصد از فهرستگان کتابخانه استفاده می‌کنند. بوچانان و مک‌کای[3] (۲۰۱۱) تحقیقی را در زمینهٔ رایج‌ترین روش‌های جست‌وجوی کتاب در کتاب‌فروشی‌ها انجام دادند. این تحقیق در بین فروشگاه‌های آنلاین کتاب در انگلستان انجام شد و با استفاده از مصاحبه تعداد ۴۳۱ درخواست از طرف خوانندگان ثبت شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که دو عامل آموزش سواد اطلاعاتی و طراحی تعامل برای تحریک استفاده‌کننده در استفاده از روش‌های جست‌وجوی پیچیده فراموش شده است و خواننده هنگام جست‌وجوی کتاب مدنظرش از ساده‌ترین روش مانند عنوان یا نام نویسنده استفاده می‌کند. اوکسانن و وکاری[4] (۲۰۱۲) به بررسی و ارزیابی رمان خوب از دیدگاه خواننده با استفاده از ارزیابی نتایج آن پرداختند. این پژوهش در بین ۵۸کاربر انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد، تلاش روی ارزیابی نتایج خواندن رمان سبب موفقیت در جست‌وجو وپیداکردن همان رمان‌هایی می‌شود که کاربران به آن علاقه دارند. این در حالی است که تلاش در پرس‌وجو تأثیری در پیداکردن رمان مناسب نخواهد داشت.

1. Yu & Brian
2. Mikkonen & Vakkari
3. Buchanan & McKay
4. Oksanen & Vakkari

سنویراتنی[1] (۲۰۱۴) در پژوهشی به‌بررسی روش‌های انتخابی خوانندگان کتاب‌های داستانی از ابعاد و روان‌شناختی و جامعه‌شناختی پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد، خوانندگانی که تعلق و وفاداری بیشتری به نویسندگان رمان‌ها دارند، با نام خوانندگانِ نویسندهٔ خاص طبقه‌بندی می‌شوند و خوانندگانی که دامنهٔ انتخابی آنها وسیع است، با نام خوانندگانِ نویسندهٔ متوسط و خاص طبقه‌بندی می‌شوند. گید و پتراس[2] (۲۰۱۶) پژوهشی باعنوان مقایسهٔ بخش‌های جست‌وجوی آنلاین و آفلاین کتاب‌های علوم اجتماعی و کتاب‌فروشی‌ها از دیدگاه استفاده‌کنندگان انجام دادند. یافته‌های پژوهش آنها نشان داد که اولویت استراتژی تورق در کتاب‌های علوم اجتماعی و کتاب‌فروشی‌ها قوی‌ترین عامل در انتخاب کتاب است. همچنین پژوهش آنها نشان داد که استفاده‌کنندگان از استراتژی جست‌وجو در کتاب‌های اجتماعی نسبت به کتاب‌فروشی بیشتر استفاده کردند. نتایج پژوهش آنها در آخر نشان داد که میزان استفاده‌کنندگان از قسمت پیشنهادهای کتاب‌فروشی کم بوده است. به‌طوری‌که فقط هفت درخواست برای استفاده از پیشنهاد انتخاب کتاب مدنظر ثبت شده است.

بر اساس یافته‌های نتایج در طراحی نظام بازیابی رمان باید به‌نتایج و اطلاعات جزئی کتاب توجه بسیاری کرد و همین عامل تأثیر چشمگیری روی کاربر خواهد داشت. باتوجه‌به تحقیقات خارجی انجام‌شده در زمینهٔ ارزیابی رمان از دیدگاه خوانندگان و چگونگی دسترسی به آن در سال‌های اخیر هنوز تحقیق مشابهی در داخل ایران انجام نشده است. لذا اهمیت این مسئله در کتابخانه‌های عمومی مطرح می‌شود که تأمین‌کنندهٔ منابع خواندنی سرگرم‌کننده برای افراد مختلف با گرایش‌های ادبی مختلف هستند. این پژوهش داستان‌های مناسب از دیدگاه خوانندگان با علاقه‌مندی‌های ادبی مختلف را بررسی می‌کند و چگونگی دسترسی آنها را به رمان‌ها در کتابخانه مرکزی استان اردبیل تحلیل می‌کند.

چنان‌که از بررسی پیشینهٔ پژوهش بر می‌آید، تاکنون پژوهشی مشابه با پژوهش حاضر در ایران انجام نگرفته است، لذا این پژوهش با هدف شناسایی کتاب‌های داستانی مناسب از دیدگاه خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل با استفاده از روش کیفی به‌اجرا در آمد. سؤالاتی که این پژوهش سعی در پاسخ‌یابی به آنها داشت عبارتند از:

۱. نوع‌شناسی خوانندگان بر اساس نوع رمان انتخابی، دیدگاه به رمان و انگیزهٔ خواندن چگونه است؟
۲. خوانندگان برای انتخاب رمان مناسب از چه معیارهایی استفاده می‌کنند؟
۳. خوانندگان از چه روش‌هایی برای جست‌وجوی رمان استفاده می‌کنند؟

---

1. Seneviratni
2. Gäde & Petras

روش‌شناسی

به‌سبب نبود تحقیق یا نظریه‌ای در زمینهٔ شناسایی معیارهای رمان مناسب در کتابخانه‌های عمومی به روشی نیاز بود تا بتوان این موضوع را به‌صورت اکتشافی مطالعه کرد. این پژوهش با استفاده از رویکرد کیفی به‌اجرا درآمد. دلیل انتخاب کسانی که از کتابخانهٔ مرکزی اردبیل استفاده می‌کردند، آن بود که مخزن این کتابخانه کامل‌ترین مجموعهٔ منابع خواندنی رمان و داستان است و اعضا به‌شکل حضوری روزانه از بخش مخزن این کتابخانه رمان امانت می‌گیرند. انتخاب این کتابخانه برای انجام پژوهش از آن جهت است که در سال ۱۳۹۴ این کتابخانه رتبهٔ اول کشوری را در امانت کتاب و خدمات اطلاع‌رسانی به مراجعه‌کنندگان کسب کرد. لذا پژوهشگر بر آن شد تا این پژوهش را در بخش مخزن و امانت کتابخانه مرکزی استان اردبیل انجام دهد.

شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۱۶نفر از اعضای کتابخانهٔ مرکزی استان اردبیل بودند. به‌منظور انتخاب این نمونه، از روش نمونه‌گیری بر اساس معیار[1] استفاده شد. به‌این‌ترتیب که با استفاده از نرم‌افزار کتابخانه‌ای سامان گزارشی از اعضای فعال و خوانندهٔ رمان گرفته شد. سپس بر اساس آن فهرستی از خوانندگان عضو کتابخانه آماده شد که بیشترین میزان امانت رمان را در سال۱۳۹۴ داشتند. شمار به‌دست‌آمده ۱۶نفر بود که حداقل ۸۹۷کتاب رمان در سال ۱۳۹۳ امانت گرفته بودند.

به‌سبب نیاز به عمیق‌بودن توصیف شرکت‌کنندگان ، برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه استفاده شد. سؤالات مصاحبه نسبتاً کلی بود. در آغاز مصاحبه از شرکت‌کنندگان خواسته‌شد که سن و میزان تحصیلات خود را بیان کنند. سپس‌پژوهشگر دربارهٔ مصاحبه، پژوهش و هدف آن توضیحاتی می‌داد. ضمن اینکه به مصاحبه‌شوندگان این اطمینان داده‌شد که هنگام ضبط مصاحبه نامی از آنها در جایی از پژوهش نمی‌آید و این مصاحبه و اطلاعات آن کاملاً محرمانه خواهد ماند. تمام مصاحبه‌ها ضبط و تک‌تک، کلمه‌به‌کلمه پیاده، تایپ و کدگذاری شد.

در این تحقیق، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها همزمان انجام و داده‌ها، به‌روش تحلیل محتوای کیفی تحلیل شد. روش تحلیل محتوا به مطالعه و تجزیه‌وتحلیل ارتباط‌ها به‌شیوهٔ نظام‌دار، عینی و کمی برای اندازه‌گیری متغیرهاست. تحلیل محتوای کیفی در جایی که تحلیل کمی به محدودیت‌هایی می‌رسد، نمود می‌یابد. بنابراین تحلیل محتوای کیفی برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از طریق فرآیندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی، و تم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته‌شده دانست. همچنین یکی از

1. Criterion based sampling

ویژگی‌های بنیادین پژوهش‌های کیفی نظریه‌پردازی به‌جای آزمون نظریه است. با تحلیل کیفی می‌توان یک رویکرد تجربی، روش‌شناسانه، کنترل‌شده و مرحله‌به‌مرحله را با رعایت عناصر مطالعه‌شده در نظر گرفت (گرانهیم و لاندمن[1]،۲۰۰۴). در زیر با تفصیل بیشتر، مراحل کار توضیح داده می‌شود.

روش پیاده‌کردن هر مصاحبه چنین بود که پس از یک یا دو بار مرور، سطربه‌سطر مطالعه شد و به‌روش حداکثری، به‌هر جزئی که نکته‌ای مرتبط با سؤال پژوهش داشت ، برچسبی از کلمه یا کلمات نسبت داده‌شد. به‌طوری‌که آن برچسب گویای آن نکته باشد. این کار تا آخرین سطر مصاحبه ادامه داشت. در واقع با این کار، داده‌ها به اجزای معنادار تقسیم می‌شدند و هر قسمت برچسبی از کلمات متن را می‌گرفت یا مفهوم آن جزء، در متن مشخص می‌شد. بعد از هر مصاحبه، کدهای به‌دست‌آمده از هر سؤال، با برچسب شمارهٔ مصاحبه، زیر همان سؤال، قرار می‌گرفت تا امکان مقایسهٔ راحت‌تر آنها فراهم شود.سپس این کدها با کدهای دیگر و با متن مصاحبه‌ها از نظر شباهت‌ها و تفاوت‌ها مقایسه شد تا کدهای مشابه در کنار هم‌دیگر قرار گیرند و طبقات مدنظر را تشکیل دهند. با تشکیل گروه‌ها و کشف ویژگی‌ها و ابعاد آنها، کدهای مشابه در کنار هم و زیر یک مفهوم انتزاعی‌تر قرار گرفت. به‌طوری‌که مفاهیم انتزاعی تمام آن کدها را در بر داشتند. به‌این ترتیب، طبقات اصلی و زیر طبقه‌ها مشخص شدند.

در این تحقیق، برای تعیین نوع‌شناسی خوانندگان رمان‌ها، با استفاده از مدل نوع‌شناسی خوانندگانِ لوکین[2] (۱۹۹۴)، گرایش‌های ادبی خوانندگان به سه دستهٔ خیال‌پرداز، واقع‌گرا و هنردوست تقسیم‌بندی شده است. براساس این مدل، از خوانندگان خواسته شد تا با مطالعهٔ هر یک از الگوها مشخص کنند، به کدام‌یک از این الگوها و معیارهای آنها نزدیک‌ترند و در جست‌وجو و انتخاب رمان بیشتر به آن توجه می‌کنند. استفاده از این مدل مختص کتاب‌های رمان و داستان است و سایر مدل‌های شناسایی‌شده در گرایش‌های ادبی خوانندگان مانندمدل یو و برین[3] (۱۹۹۴) تعمیم‌پذیری بیشتری به‌سایر متون ادبی دارد.

یافته‌های پژوهش

۱. نوع‌شناسی خوانندگان بر اساس نوع رمان انتخابی، دیدگاه به رمان و انگیزهٔ خواندن چگونه است؟

1. Graneheim & Lundman
2. Lukin
3. YU & Brain

جدول ۱. نوع‌شناسی خوانندگان، دیدگاه و انگیز خواندن رمان

انواع خواننده	انواع رمان	دیدگاه دربارهٔ رمان	انگیزه خواندن
خیالباف،رویاپرداز	ژانرها، ادبیات سرگرمی	شناسایی شخصیت‌ها و طرح داستان	کسب آرامش، فرار از مشکلات
هنردوست	رمان‌هایی با استاندارد بالا	زبان و ویژگی‌های راوی	تکامل شخصی
انواع خواننده	انواع رمان	دیدگاه دربارهٔ رمان	انگیزه خواندن

برپایهٔ آنچه از این تحقیق به‌دست آمد، خوانندگان رمان‌ها بر اساس گرایش ادبی [1] به سه دسته تقسیم می‌شوند: خیالباف؛ هنردوست و واقع‌گرا. هر گروه از این خوانندگان انتخاب، دیدگاه و انگیزه‌ای متفاوت دربارهٔ رمان انتخابی خود دارند. افراد خیالباف معمولاً به ژانرها و ادبیات سرگرم‌کننده علاقه داشتند و هنگام خواندن رمان بیشتر در پی شناسایی شخصیت‌های داستانی و طرح آن هستند و هدف آنها از خواندن داستان کسب آرامشی کوتاه مدت و رویاپردازی است. دستهٔ دوم، خوانندگان هنردوست هستند که رمان‌هایی با استاندارد بالا را می‌خوانند، بیشتر به جنبه‌های زبانی و راوی داستان توجه می‌کنند و هدف از خواندن رمان‌های هنری را در تکامل شخصی می‌دانند. گروه سوم، خوانندگان واقع‌گرا هستند که علاقهٔ فراوانی به خواندن رمان‌های واقع‌بینانه دارند، هنگام خواندن رمان به اتفاقات و حقایق معتبر و واقعی اکتفا می‌کنند و هدف اصلی آنها از خواندن جنبهٔ یادگیری داشته و آموزنده است. جدول ۱ نشان می‌دهد که خوانندگان مختلف با ذائقهٔ ادبی خاص، رمان‌های مختلف و انگیزه‌های متفاوتی از خواندن دارند.

جدول۲. ویژگی‌های خوانندگان براساس میزان فعالیت‌های خواندن

خوانندگان دائمی	خوانندگان موقت
خواندن فعالیتی حیاتی است	خواندن فقط جنبهٔ تفریحی و ایجاد آرامش برای فرار از مشکلات است
خواندن فعالیتی مستمر و مداوم است	خواندن فعالیتی موقت به‌هنگام خستگی و رفع نیاز است
خواندن رمان در زمینه‌های مختلف ادبی	خواندن رمان در موضوعات خاص و باعلایق شخصی
هنگام خواندن رمان یادداشت‌برداری می‌کنند	هنگام خواندن رمان یادداشتی برنمی‌دارند
رمان‌های ادبی از ژانرهای مختلف خوانده می‌شود	فقط رمان‌هایی که از نویسندگان معروف و ژانرهای آشنا هستند خوانده می‌شوند
رمان‌هایی که جدید نوشته شده‌اند و رمان‌هایی که کلاسیک هستند علاقه‌مند هستند	به رمان‌هایی که در چند سال اخیر نوشته شده‌اند علاقه‌مند هستند.
رمان مشخصی را رزرو می‌کنند	رمان را رزرو نمی‌کنند به‌شکل تصادفی رمان را انتخاب می‌کنند.

طبق جدول ۲ ادامهٔ یافته‌های حاصل از پژوهش در مصاحبه نشان می‌دهد که مصاحبه‌شوندگان در کتابخانهٔ مرکزی استان اردبیل دو گروه خوانندگان دائمی و خوانندگان موقت تقسیم می‌شوند. البته بیشتر آنها به‌صورت دائمی مطالعه می‌کنند. به‌بیان دیگر، تعدادی از آنها به‌شکل دائمی خواندن رمان را دنبال

1. Literary competency

می‌کنند و عده‌ای دیگر به‌شکل موقتی رمان می‌خوانند. خوانندگان دائمی به‌شکل مرسوم خواندن را فعالیتی مهم وحیاتی در زندگیشان توصیف می‌کنند و خواندن به‌شکل مستمر (حداقل خواندن یک رمان در هفته) را انجام می‌دهند و انواع گوناگونی از رمان‌های مختلف ادبی، کلاسیک و جدید را امانت گرفته و می‌خوانند. آنها برای اینکه بدانند چه چیزی را تجربه کرده‌اند، هنگام خواندن رمان یادداشت‌برداری می‌کنند، با وقایع و اتفاقات روزمره همگام می‌شوند و با دوستان و آشنایان بحث و تعامل می‌کنند. به‌همین‌دلیل، کتاب مدنظرشان را رزرو می‌کنند و خواستار خواندن رمان‌های مشخصی هستند. در مقابل خوانندگان موقتی، معمولاً رمان‌هایی که در دو سال یا چند سال اخیر چاپ شدند را می‌خوانند. آنها دوره‌ای برای استراحت و فرار از مشکلات روزمره رمان می‌خوانند. آنها رمان‌هایی را انتخاب می‌کنند که نویسندگان معروف نوشته‌اند و هنگام خواندن رمان اهمیتی به‌یادداشت‌برداری نمی‌دهند. از رزرو استفاده نمی‌کنند و اگر رمانی برای آنها از طریق عنوان یا نویسنده جذاب به‌نظر برسد همان موقع آن را انتخاب می‌کنند و امانت می‌گیرند زیرا باور دارند، عنوان و نویسنده یک رمان می‌تواند گویا و معرفی‌کننده کنندۀ عناوین و نویسندگان دیگری باشند.

۱. خوانندگان برای انتخاب رمان مناسب از چه معیارهایی استفاده می‌کنند؟

جدول۳. معیار رمان خوب ازدیدگاه خواننده

انواع خوانندگان	خوانندگان دائمی (۱۱نفر)	خواننده موقت (۵نفر)
خیالباف	موضوع خاصی را شناسایی می‌کنند رمان‌های ترسناک،دلهره‌آور و فریبنده به خواندن رمان‌هایی که برانگیزاننده احساست علاقه دارند	درخواندن رمان به‌دنبال حوادث مختلف هستند به‌خواندن رمانهای دلهره‌آور و فریبنده علاقه دارند.
هنردوست	رمان‌هایی که با زبان‌های مختلف نوشته شده‌اند داستان‌های متحیرکننده شخصیت‌های داستانی عمیق رمان‌هایی که سبب تغذیه فکر شوند رمان‌هایی که به‌راحتی با شخصیت‌های آن ارتباط برقرار کرد	–
واقع‌گرا	رمان‌های اجتماعی و آموزنده رمان‌هایی که شناسایی شخصیت‌ها به‌راحتی امکان‌پذیر باشد رمان‌های تحریک‌کننده احساسات واقعی	رمان‌های اعتمادبرانگیز و واقع بینانه رمان‌هایی که شخصیت‌های داستانی زیادی نداشته باشد. رمان‌های تاریخی و رمان‌هایی که بین شخصیت‌ها گفت‌وگوی زیادی صورت نگرفته باشد

بیشتر مصاحبه‌شوندگان خوانندگان دائمی هستند که ۱۱نفر را تشکیل می‌دهند و ۵ نفر خوانندهٔ موقت هستند. در میان مصاحبه‌شوندگان، خوانندگانی که گرایش به‌هنر دارند و هنردوست هستند جزء خوانندگان دائمی محسوب می‌شوند و هیچ‌کدام از آنها موقتی نیستند. از بین خوانندگان رؤیاپرداز، آنهایی که موقتی رمان می‌خوانند، گرایش بیشتری به‌بی‌ثباتی و تغییر در خواندن دارند. در حالی‌که خوانندگان دائمی به‌خواندن ادبیاتی که برای آنها ملموس‌تر وآشناتر است وابسته‌تر هستند. بر اساس یافته‌ها، خوانندگان هنردوست در مقایسه با سایر گروه‌ها گرایش و تمایل بیشتری در پذیرش انواع پیشنهادها دارند. همچنین در بین خوانندگان واقع‌بین آنهایی که موقتی هستند، به‌طور عمده رمان‌های غیر ادبی می‌خوانند.

جدول ۳ معیارهای رمان خوب را از دیدگاه خوانندگان دائمی و موقت در سه گروه خیالباف، هنردوست و واقع‌بین برای خوانندگان دائمی و در دو گروه خیالباف و واقع‌گرا برای خوانندگان موقت نشان می‌دهد. خوانندگان خیالباف به‌شدت با داستان‌های فریبنده، دلهره‌آور و موضوع‌های کتاب در ارتباط هستند. چنین داستان‌هایی آنها را به‌شکلی عمیق و باورنکردی در موضوع کتاب فرو می‌برد. موضوع داستان باید برای آنها آنقدر آشنا باشد تا بتوانند خود را با آن ارتباط دهند. انتظار می‌رود که رمان مدنظر آنها ترسناک بوده و اتفاق‌های مختلف در آن افتاده باشد.

افراد هنردوست رمان را به‌عنوان اثر ماهرانهٔ زبانی می‌دانند؛ چنین داستان‌هایی می‌بایست تحریک‌کننده باشند و شرح داستان با سرنخ‌ها و کاراکترهای عمیق همراه است. خوانندگان هنر دوست باور دارند که هنگام خواندن رمان، کتاب آنها را به‌چالش کشیده و سبب الهام‌بخشیدن به‌افکار و دانسته‌های آنها می‌شود. خوانندگان واقع‌بین این انتظار را دارند که شرح داستان به‌شکل واقعی و باورکردنی دنبال شود. موضوع داستان شامل جنبه‌های روزمره و اجتماعی زندگی است. همچنین خوانندگان واقع‌بین به‌خواندن رمان‌هایی علاقه دارند که احساسات آنها را برمی‌انگیزد، هیجان آور است و شخصیت‌های داستان را بتوانند شناسایی کنند.

انتظارات خوانندگان دائمی دربارهٔ رمان به‌مجموعه انتظارات آنها در گروه‌های مدنظر بستگی دارد. بااین‌حال، نقطهٔ مشترک بر اساس یافته‌های جدول ۳ این است که خوانندگان خیالباف و واقع‌گرا بر این باور مشترک هستند که رمانِ مناسب باید این امکان را بدهد که شخصیت‌های داستانی شناسایی شوند، تجربهٔ هیجان‌انگیزی در خواندن به‌دست بیاید. همچنین آنها معتقدند که چنین داستان‌هایی باید سبب برانگیخته‌شدن احساسات شخص نیز بشود. افراد هنردوست در مقایسه با افراد واقع‌گرا جنبه‌های توصیفی و زبانی رمان را در الویت قرار می‌دهند. در حالی‌که واقع‌گرایان انعکاس واقعی رخدادهای زندگی هستند.

جدول٤. ویژگی‌های رمان خوب برای امانت‌گرفتن (نمره ۱تا۱۰)

معیار انتخاب رمان	خوانندگان دائمی (۱۱نفر)	خوانندگان موقتی (۵نفر)
جلد پشت کتاب	۸	۳
بررسی رمان	۷	۰
عنوان رمان	۵	۹
نام نویسنده	۱۰	۶
شروع متن	۵	۳
دوره نشر	۲	۱
ویژگی ظاهری	۶	۲
تعداد صفحات	۲	۱

جدول۴ ویژگی‌های رمان خوب را از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان نشان می‌دهد. خوانندگان به‌هر یک از مشخصه‌های کتاب از یک تا ده نمره دادند. همان‌طور که از نتایج مصاحبه معلوم است، از بین ویژگی‌های موجود در جدول نام نویسنده در بین خوانندگان دائمی بیشترین نمره را به‌خود اختصاص داده و در بین خوانندگان موقتی به‌عنوان رمان بیشترین امتیاز داده شده است. این نتایج نشان می‌دهد، مصاحبه‌شوندگانی که به‌شکل دائمی رمان می‌خوانند، اولین و مهترین ویژگی رمان خوب را در نام نویسندهٔ‌آن می‌دانند و خوانندگان موقت هم به‌هنگام انتخاب رمان قبل از هر چیز به‌عنوان آن اکتفا می‌کنند.

۲. خوانندگان از چه روش‌هایی برای جست‌وجوی رمان استفاده می‌کنند ؟

جدول۵. روش‌های دسترسی به‌رمان براساس نوع‌شناسی خوانندگان[1]

انواع خواننده	خواننده دائمی	خواننده موقت
خیالباف	رده‌بندی ژانرهای ادبی فهرستگان آنلاین کتابخانه قفسهٔ رمان‌های برگشتی	مراجعهٔ مستقیم به‌قفسه
هنردوست	تورق قفسهٔ کتاب‌های جدید قفسهٔ رمان‌های برگشتی مراجعهٔ مستقیم به‌قفسه‌ها	مراجعهٔ مستقیم به‌قفسه
واقع‌گرا	قفسهٔ رمان‌های جدید قفسهٔ رمان‌های برگشتی مراجعهٔ مستقیم به‌قفسه‌ها	فهرست آنلاین کتابخانه

۱. در جدول ۵ گزینه‌هایی که با خط ایتالیک مشخص شدند دیدگاه مصاحبه‌شوندگان برای تورق رمان را نشان می‌دهد. سایر گزینه‌هایی که فونت غیرایتالیک دارند، جست‌وجوی گزینهٔ شناخته‌شده را بیان می‌کنند.

۱. جستجوی گزینهٔ شناخته‌شده

۲. بیشتر مصاحبه‌شوندگان رمان‌های مدنظرشان را اگرچه از طریق عنوان یا نویسنده موجود در ذهنشان پیدا می‌کنند ؛ اما تعدادی از آنها نیز دسترس‌پذیری و محل آنها را در فهرستگان کتابخانه جست‌وجو می‌کنند یا اینکه با مراجعهٔ مستقیم به‌قفسه آن را بازیابی می‌کنند. خوانندگان موقتی اغلب در پیداکردن رمان از ژانر ادبی صحیح در قفسه‌های مربوطه دچار مشکل می‌شوند. درحالی‌که خوانندگان دائمی به‌دلیل داشتن اطلاعات درست و آشنایی دربارهٔ ژانرهای ادبی و طبقه‌بندی آنها، قادرند به‌شکل نظام‌مند از میان قفسه‌ها رمان مدنظر را انتخاب کنند. لازم‌به‌ذکر است که اگر خواننده‌ای اطلاعات کافی دربارهٔ ژانرهای رمان‌ها نداشته باشد، در بازیابی آن با مشکل مواجه خواهد شد. بنابراین رده‌بندی ژانرها گاهی اوقات خوانندگان موقتی را با مشکل مواجه می‌کند.

۳. تورق برای پیداکردن رمان مناسب: مصاحبه شوندگانی که خوانندگان موقت بودند از استراتژی تورق برای بازیابی رمان استفاده نمی‌کنند؛ زیرا آنها از قبل می‌دانند به‌دنبال چه‌چیزی در کتابخانه هستند؛ اما خوانندگان دائمی اظهار داشتند که اگر از کتابی که می‌خواهند آن را تورق کنند، تصویر مشخصی از آن در ذهن خود نداشته باشند، قادر نخواهند بود رمان دلخواهشان را پیدا کنند.

۴. قفسهٔ رمان‌های بازگشتی: تعدادی از مصاحبه‌شوندگان که خوانندگان دائمی رمان بودند بیان کردند، قفسهٔ رمان‌های برگشتی مکان معمول برای نگاه اجمالی است که آیا کتاب مناسب و باارزشی برای خواندن وجود دارد یا خیر. همچنین تعدادی از خوانندگانی که فرصت کافی برای جست‌وجو ندارند یا عجله داشته باشند، از قفسهٔ کتاب‌های بازگشتی استفاده می‌کنند.

۵. فهرستگان کتابخانه: مصاحبه شوندگان دائمی از پایگاه اطلاعاتی کتابخانهٔ مرکزی استان اردبیل برای جست‌وجوی رمان موردنظرشان استفاده می‌کنند. آنها این جست‌وجو را از طریق اصطلاحات فرهنگ جامع خاص رمان، علاوه‌بر عنوان و نویسنده انجام می‌دهند. چنین جست‌وجویی تجربهٔ خواندن شگفت‌انگیزی را برای آنها به‌وجود می‌آورد. این استراتژی تقریباً راه آسان و استفاده‌پذیری برای دسترسی به‌رمان‌های جالب است.

۶. طبقه‌بندی ژانرها: از دیدگاه مصاحبه شوندگانی که خوانندهٔ خیالباف و دائمی رمانند طبقه‌بندی ژانرها، نقش اصلی و مهمی در دسترسی به‌رمان‌ها وخواندن لذت‌بخش دارند. آنها ژانرهایی که به آن علاقه دارند را می‌شناسند و قادرند از طبقه‌بندی ژانرها استفاده کنند.

جدول۵ نتایج حاصل از نحوۀ دسترسی خوانندگان دائمی و موقت در سه گروه خیالباف، هنردوست و واقع‌بین را به‌رمان‌های مدنظرشان نشان می‌دهد. هنگام مصاحبه با اعضا، بیشتر آنها معتقد بودند، هنگام مراجعه به‌کتابخانه می‌دانند که چه‌چیزی را امانت خواهند گرفت یا تورق خواهند کرد. همان‌طور که از یافته‌های جدول معلوم است، خوانندگان دائمی در هر سه گروه، عامل تورق در رمان را برای دسترسی به آن استفاده می‌کنند. هنگام تورق یا مراجعه به‌قفسه‌ها خوانندگان سعی می‌کنند، نشانه‌ها و مشخصه‌های رمان مناسب را در خود کتاب بازیابی کنند.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این پژوهش، عامل اصلی انتخاب و دسترسی به‌کتاب مناسب آگاهی از نوع‌شناسی خوانندگان است. بر این اساس خوانندگان کتاب‌های رمان و داستان به‌سه دسته رؤیاپرداز، هنردوست و واقع‌بین تقسیم می‌شوند. درواقع هر یک از خوانندگان بر اساس طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرد، گرایش ادبی خاص در انتخاب رمان مد نظرش دارد. این مهارت ادبی، ارتباط دقیقی با روش‌های استفاده‌شده و ویژگی‌های شناخته‌شدۀ کتاب برای دسترسی و امانت رمان دارد. نتایج مصاحبه با خوانندگان مختلف نشان داد که روش‌های جست‌وجو در پیداکردن رمان‌ها و شاخص‌بندی آنها سبب با ارزش تلقی‌شدن فرآیند خواندن توسط گروه‌های مختلف خوانندگان می‌شود. این نتایج با پژوهش (مایسن[1]، ۲۰۰۳؛ لوکین، ۱۹۹۴؛ یو وبرین، ۱۹۹۹) سازگار است؛ زیرا در نتایج تحقیقات آنها این موضوع مشخص شد که دسته‌بندی خوانندگان بر اساس نوع‌شناسی آنها تأثیر مستقیم با انتخاب رمانی دارد که به آن علاقه دارند. خوانندگان متناسب با گرایش‌های ادبی خود و با شناسایی لایه‌های رمان آن را انتخاب می‌کنند.

طبق نتایج پژوهش خوانندگان بر اساس فعالیت‌های خواندن به خوانندگان دائمی و خوانندگان موقت تقسیم‌بندی می‌شوند. خوانندگان دائمی فرآیند خواندن را فعالیتی حیاتی و معنادار می‌دانند. آنها هنگام خواندن رمانی که به آن علاقه دارند، نکات مهم را یادداشت می‌کنند. این خوانندگان به رمان‌های مختلف علاقه‌مند هستند، سعی دارند اطلاعات جدید در زمینۀ ادبیات را کسب کنند و با مفاهیم مختلف آن همگام شوند. این نتایج با نتایج پژوهش راس[2] (۲۰۰۱) سازگار است؛ زیرا در تحقیق او مشخص شد که هرچه خواننده رمان را عمیق‌تر بخواند و با دید بازتری به تورق و مرور آن رمان بپردازد؛ به خواندن آن علاقۀ مداوم خواهد داشت. این در حالی است که خوانندگان موقت افق دید محدودتری دربارۀ داستانی

---

1. Miesen
2. Ross

دارند که آن را انتخاب کردند. آنها رمان‌هایی را فقط می‌پسندند که در چندسال اخیر یک یا دو نویسندهٔ معروف و شناخته‌شده آنها را نوشته باشند.

در پژوهش حاضر، هنگام مصاحبه با خوانندگان رمان‌ها، تنها پنج نفر از آنها جزء خوانندگان موقت بودند. طبق یافته‌های پژوهش، این خوانندگان کتاب را تورق نمی‌کنند و با استفاده از معیارهایی از قبیل جست‌وجوی فیلدهای شناخته‌شده همچون نام نویسنده و عنوان اثر رمان مدنظر خود را بازیابی می‌کنند. چنین خوانندگانی از قبل می‌دانند که به‌دنبال چه کتابی هستند و برای انتخاب آن کتاب فقط به معیارهای محدود در ذهنشان توجه دارند. این نتایج با پژوهش میکونن و واکاری (۲۰۱۲) و سنویراتنی (۲۰۱۴) مطابقت دارد. به این دلیل که آنها معتقد بودند،خوانندگان موقت هنگام جست‌وجو و امانت کتاب آن را به اندازهٔ خوانندگان دائمی تورق نمی‌کنند و داستان‌های مدنظرشان را از روی نام نویسنده و گاهی عنوان کتاب بازیابی می‌کنند. بر این اساس، خوانندگان موقت معمولاً در انتخاب رمان مدنظرشان صرفاً به‌نظر و سلیقهٔ شخصی عمل می‌کنند و با کتابدار متخصص در این زمینه مشاوره نمی‌کنند.

همچنین نتایج نشان داد، مصاحبه‌شوندگان آنها به‌شکل معمول یا از طریق نویسنده و عنوان کتاب (جست‌وجوی گزینهٔ شناخته‌شده) جست‌وجو می‌کنند. آنها اگر تصویر معلومی از ایدهٔ ذهنی خود نداشته باشند، از طریق تورق، کتاب مدنظر خود را می‌یابند. این نتایج باز هم با نتایج پژوهش راس (۲۰۰۱) همخوانی دارد. خوانندگان دائمی از هر دو روش جست‌وجوی گزینهٔ شناخته‌شده و تورق استفاده می‌کنند ؛ درحالی که خوانندگان موقتی فقط به‌نویسنده و عنوان تکیه می‌کنند ، چون خوانندگان موقتی می‌دانند قصد جست‌وجوی چه چیزی را دارند، فقط به‌همین روش اکتفا می‌کنند. این نتایج در راستای پژوهش میکونن و وکاری (۲۰۱۲) است.

تقسیم‌بندی ژانرها گاهی برای آن دسته از خوانندگانی که با ژانر یا رمان آشنایی ندارند، مشکل‌ساز است؛ زیرا آنها در پیداکردن محل مناسب کتاب خود با مشکل مواجه می‌شوند. از این دسته می‌توان به خوانندگان موقت اشاره کرد، چون آنها دربارهٔ ژانر و گرایش ادبی اطلاعات کمی دارند؛ قادر به‌بازیابی رمان‌های جذاب‌تر نخواهند بود. این یافته با پژوهش سارتی[1] (۱۹۹۷) همخوانی دارد. در پژوهش وی بسیاری از مراجعه‌کنندگان کتابخانه‌های عمومی از حضور کتابدار مشاور و توانمندی او در پاسخ به سؤالاتشان آگاهی نداشتند آنها با اینکه می‌دانستند بخش خدمات مشاورهٔ خوانندگان در کتابخانهٔ عمومی وجود دارد؛ اما چون از کارکرد آن اطلاعی نداشتند، خودشان به‌شکل انفرادی کتاب‌های داستانی را

1. Saarti

جست‌وجو و بازیابی می‌کردند. لازم به‌ذکر است، بسیاری از کتابخانه‌های عمومی داده‌های استفاده‌شدهٔ خوانندگان خود را دارند؛ اما متاسفانه هیچ‌گاه از این اطلاعاتِ باارزش در طراحی نظام پیشنهادی برای خوانندگان خود استفاده نمی‌کنند (سچفر، فرانکوسکی،هرلاکر و سن،۲۰۰۷).

خوانندگان به‌ندرت از پیشنهادهای کتابدار برای دسترسی به کتاب مدنظرشان استفاده می‌کنند. آنها بیشتر تمایل دارند تا از تخصص و حرفهٔ کتابدار به‌شکل رمان‌های پیشنهادی در قفسه‌ها استفاده کنند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. باتوجه‌به این که کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان مرکز اصلی فرآهم‌آوری متون تفریحی و خواندنی محسوب می‌شوند؛ شناسایی خوانندگان این منابع در کتابخانه به‌کمک کتابداران نقش مؤثری در انتخاب کتاب داستان مناسب برای آنها خواهد داشت.

۲. طبق نتایج پژوهش، نوع‌شناسی خوانندگان بر اساس مهارت‌های ادبی و فعالیت‌های خواندن در سه گروه خیال‌پرداز، هنردوست و واقع‌بین و دو گروه خوانندگان دائمی و موقت ارائه شده است. این یافته می‌تواند کتابخانه‌های عمومی را در طراحی نظامی دقیق برای جست‌وجو و بازیابی رمان یاری نماید. پیشنهاد می شود در طراحی نظام‌های پشتیبانی از جست‌وجو و دسترسی به‌رمان از این دو استفاده شود.

۳. پیشنهاد می‌شود، برای ارتقا و پیشرفت جست‌وجو و بازیابی رمان بین گروه‌های مختلف خوانندگان نظام‌های جست‌وجو در کتابخانه‌های دیجیتال طراحی شود.

۴. طبق نتایج پژوهش، نیازی واقعی در مطالعهٔ نظام‌مند روش‌های جست‌وجوی منابع داستانی و سرگرم‌کننده احساس می‌شود. بهتر است این بررسی و مطالعه روی مشخصه‌های کتاب‌های داستانی و معیارهای شناخته‌شدهٔ رمان‌ها صورت بگیرد.

۵. خوانندگانی که به‌شکل موقت به‌بخش امانت کتابخانه مراجعه می‌کنند ، شناخت کمتری دربارهٔ معیارهای انتخابی در رمان‌ها دارند و به‌شکل تصادفی آنها را انتخاب می‌کنند. بهتر است از مشاورهٔ کتابدار متخصص در این زمینه استفاده نمایند تا بهتر بتوانند رمان و نویسندهٔ مدنظر خود را بازیابی کنند.

۶. طبق نتایج و یافته‌های پژوهش، مراجعه‌کنندگان کتابخانه‌های عمومی در انتخاب کتاب‌های داستانی با مشکلاتی از قبیل شناسایی ژانرها، نویسندگان و ناشران مهم در این زمینه مواجه هستند. پیشنهاد می‌شود، برای بهبود این امر بخش خدمات مشاورهٔ خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی برای مراجعه‌کنندگان کتابخانه‌های عمومی ایجاد شود تا با استفاده از مشاوره و راهنمایی کتابدار متخصص نیاز اطلاعاتی آنها برآورده شود.

فهرست منابع

Adkins, D. & Bossaller, J.E. (2007). Fiction access points across computer-mediated book information sources: A comparison of online bookstores, reader advisory databases, and public library catalogs, *Library & Information Science Research*, 29(3), 354-368.

Buchanan, G. & McKay, D. (2011, June). In the bookshop: Examining popular search strategies. Paper Presented at the 11th Joint Conference on Digital Libraries. New York: Academic Press. doi:10.1145/1998076.1998127

Case, D. (Ed.). (2007). Looking for information: A survey of research on information needs, seeking and behavior. New York: Academic Press.

Elsweiler, D., Wilson, M.L. & Lunn, B.K. (2011). Understanding casual leisure information behavior. In Spink, A & Heinström, J. (Eds.). *Future directions in information behavior* (pp. 211-241). Emerald Group Publishing Limited.

Gäde, M., & Petras, V. (2016). Hood or hypertext: A comparison of offline and online book search sessions. Berlin: *CLEF*.

Graneheim U. H. & Lundman B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.

Huysmans, F. & Hillebrink, C. (2008). The future of the dutch public library: Ten years on, SCP: The Hague, Netherland.

Lance, K.C., Steffen, N.O., Logan, R., Rodney, M.J. & Kaller, S. (2001). Counting on results: New tools for outcome-based evaluation of public libraries. Aurora. CO: Bibliographical Center for Research. Retrived ftom http://www.lrs.org/CoR.asp

Loffler, D. (1978). Wesen und Gegenstande literarischen Intressen. In Funktion und Wirkung, Berlin & Wiemar, pp. 274-343. doi: 10.5771/9783845274935

Lukin, P. (1994), Where one can find good books? (Master's Theses). University of Tampere.

Mikkonen, A. & Vakkari, P. (2012, August). *Readers' search strategies for accessing books in public libraries*. Paper Presented at the 4th Information Interaction in Context Symposium. New York: ACM Press. doi:10.1145/2362724.2362760

Miesen, H. W. (2003). Predicting and explaining literary reading: an application of the theory of planned behavior. *Poetics*, 31(4), 189-212.

Oksanen, S. and Vakkari, P. (2012, June). *Emphasis on examining results in fiction searches contributes to finding good novels*. Paper presented at the 12th ACM/IEEE-CS joint Conference on Digital Libraries. Washington, DC: ACM Press.

Ross, C. S. (2001). Making choices: What readers say about choosing books to read for pleasure. *The Acquisition Librarian*,13(25), 5-21.

Saarti, J. (1997). Feeding with the spoon, or the effects of shelf classification of fiction on the loading of fiction. *Information Services and Use*, 17(1-2), 159-169.

Schafer J.B., Frankowski D., Herlocker J., Sen S. (2007) Collaborative Filtering Recommender Systems. In Brusilovsky P., Kobsa A., Nejdl W. (Eds.*). The Adaptive Web* (pp. 291-324). Berlin, Heidelberg: Springer.

TM Seneviratne. (2014). Fiction Reading: Readers' choices of fiction books in the library. Paper presented at National Conference on Library and Information Science. Colombo.

Vakkari, P. and Serola, S. (2012). Perceived outcomes of public libraries. *Library & Information Science Research*, 34(1), 37-44.

Yu, L. and O'Brian, A. (1999). A practical typology of adult fiction borrowers based on their reading habits. *Journal of Information Science*, 25(1), 35-49.